

Richard proti Francii, rozsudek ze dne 22. 4. 1998

Stěžovatel: Richard

Žalovaný stát: Francie

Číslo stížnosti: 33441/96

Datum: 22.04.1998

Článek Úmluvy: čl. 6 odst. 1

Rozhodovací formace: Senát

Soud: Evropský soud pro lidská práva

Hesla: přiměřená lhůta/délka řízení, spravedlivý proces, správní řízení/soudní řízení správní

Významnost: 2

EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA

22. dubna 1998

VĚC RICHARD

(Rozsudek ve věci Richard versus Francie)

Evropský soud pro lidská práva, zasedající v souladu s článkem 43 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) a v souladu s příslušnými ustanoveními jednacího řádu Soudu A jako Senát, který tvořili soudci Thór Vilhjálmsson, předseda, L. - E. Pettiti, I. Foighel, R. Pekkanen, L. Wildhaber, B. Repík, P. Jambrek, J. Casadevall, P. van Dijk a dále H. Petzold, tajemník Soudu, a P. J. Mahoney, zástupce tajemníka Soudu, po uzavřené poradě, která se konala 28. ledna a 24. března 1998, posledně uvedeného dne vynesl tento rozsudek:

POSTUP

1. Případ byl předán Soudu Evropskou komisí pro lidská práva (dále jen „Komise“) dne 29. října 1997, během tříměsíční lhůty stanovené články 32 § 1 a 47 Úmluvy. Tomu předcházelo dne 2. října 1996 podání stížnosti (č. 33441/96) proti Francouzské republice, předložené Evropské komisi pro lidská práva francouzským občanem panem Michelelem Richardem.

Žádost Komise se opírala o články 44 a 48 Úmluvy, jakož i o prohlášení, jímž Francie uznala pravomoc Soudu (článek 46). Předmětem stížnosti byla žádost o vydání rozhodnutí, zda skutkové okolnosti případu zakládají porušení závazků žalovaného státu podle článku 6 § 1 Úmluvy.

2. K dotazu učiněnému podle ustanovení článku 33 § 3 (d) Jednacího řádu Soudu A stěžovatel prohlásil, že si přeje zúčastnit se řízení, a ustanovil advokáta, který jej bude zastupovat, a to pana J. - A. Blanca, působícího při Státní radě (Conseil d'Etat) a při Kasačním soudu (ustanovení 30).

3. Dne 4. prosince 1997 předseda Soudu rozhodl, že v zájmu řádného chodu justice bude případ posouzen Senátem, vytvořeným dne 26. září 1997 za účelem projednání případu Pailot versus Francie (ustanovení 21 § 7). Tento Senát zahrnoval ex officio pana L. - E. Pettitiho, zvoleného soudce s francouzským občanstvím (článek 43 Úmluvy), a pana R. Ryssdala, předsedu Soudu (ustanovení 21 § 4/ b/); ostatními vylosovanými sedmi členy byli Thór Vilhjálmsson, I. Foighel, L. Wildhaber. B. Repík, P. Jambrek. J. Casadevall a P. van Dijk (článek 43 in fine Úmluvy a ustanovení 21 § 5). Následně pak pan Ryssdal, který se nemohl účastnit dalšího projednávání případu, byl ve funkci předsedy Senátu nahrazen panem Thór Vilhjálmssonem, přičemž pan R. Pekkanen, náhradní soudce, byl povolán zasedat v Senátu jako jeho plnoprávný člen (ustanovení 5, 10, 22 a 24 § 1).
4. Jako předseda Senátu (ustanovení 21 § 6) pan Ryssdal konzultoval prostřednictvím tajemníka Soudu se zástupcem francouzské vlády (dále jen „Vláda“), panem Y. Charpentierem, s advokátem stěžovatele a s delegátem Komise panem J. - C. Geusem ohledně organizace řízení (ustanovení 37 § 1 a 38). V souladu s následným usnesením obdržel tajemník Soudu vyjádření stěžovatele dne 12. listopadu a vyjádření Vlády dne 5. prosince 1997, jakož i repliku stěžovatele dne 15. prosince 1997.
5. Dne 28. ledna 1998 Senát rozhodl, že neproběhne ústní jednání v dané věci, když se předtím ujistil, že existují podmínky opravňující k této derogaci od obvyklého řízení (ustanovení 26 a 38).

SKUTKOVÁ ZJIŠTĚNÍ

1. Zvláštní okolnosti případu
2. Pan Michel Richard, francouzský občan narozený v roce 1958, je listonošem. Trpí hemofilií a obdržel četné transfuze krve.
3. Testem provedeným v listopadu 1985 bylo zjištěno, že stěžovatel byl infikován virem HIV. Od 6. června 1991 byl oklasifikován stupněm II ze čtyř stupňů na stupnici Střediska pro kontrolu nemocí v Atlantě.
4. Žádost o náhradu škody
5. Předběžná žádost adresovaná správnímu orgánu
6. Dne 27. prosince 1989 předložil stěžovatel předběžnou žádost o náhradu škody Ministerstvu solidarity, zdravotnictví a sociální ochrany. Požadoval 2 500 000 francouzských franků jako náhradu škody spočívající ve zdravotních poruchách, které utrpěl v důsledku infikování virem HIV. Jeho žádost byla zamítnuta 30. března 1990.
7. Žádost adresovaná správním soudům

(a) Před Správním soudem v Caen

9. Dne 30. května 1990 předložil pan Richard žádost Správnímu soudu v Caen, v níž požadoval částku 2 500 000 francouzských franků jako náhradu škody, jež mu byla způsobena v důsledku nepřijetí řádných opatření, jež by zabránila jeho infikování virem HIV.
10. Dne 1. června 1990 předložil stěžovatel urgentní žádost předsedovi Správního soudu v Caen o znalecký posudek. Žádosti bylo vyhověno 13. července 1990. Znalecký posudek byl předložen 6. června 1991.
11. Dne 24. července 1991 byl případ postoupen Státní radě (Conseil d'Etat), která rozhodla, aby se případem zabýval Správní soud v Paříži. Žádost byla u tohoto soudu zaregistrována 14. srpna 1991.
12. Dne 21. října 1991 předložil ministr zdravotnictví svou obhajobu.
13. Po proběhnuvším řízení, jež se konalo 7. února 1992, rozhodl správní soud ve svém rozsudku ze dne 21. února 1992, že stát je odpovědný za infikování stěžovatele, jemuž pak nařídil vyplatit náhradu škody ve výši 500 000 francouzských franků.

(b) Před Odvolacím správním soudem v Paříži

14. Dne 21. dubna 1992 se ministr zdravotnictví a humanitární pomoci odvolal proti výše uvedenému rozsudku k Odvolacímu správnímu soudu v Paříži. Dne 22. června 1992 předložil dodatek k obhajobě.
15. Dne 11. srpna 1992 předložil stěžovatel návrh, v němž požadoval, aby soud odvolání zamítl, a předložil protiodvolání v tom smyslu, aby státu bylo uloženo uhradit mu náhradu škody ve výši 2 500 000 francouzských franků.
16. Dne 29. října 1992 a 28. července 1993 předložili ministr zdravotnictví a stěžovatel své návrhy.
17. Dne 22. února 1993 Fond pro odškodnění a pro transfuzi pacientů infikovaných virem HIV informoval odvolací správní soud, že pan Richard akceptoval nabídku Fondu na náhradu škody (viz níže odstavce 30 až 33).
18. Dne 9. dubna 1993 vyneslo Justiční shromáždění Státní rady (Conseil d'Etat) tři zásadní rozsudky, stanovící datum 22. listopadu 1984 jako rozhodné pro započetí období odpovědnosti státu a přiznávající poškozeným paušální náhradu škody ve výši 2 000 000 francouzských franků (viz níže odstavec 35).
19. Ve dnech 23. a 25. dubna 1992 a 17. února 1994 předložila Zdravotní pojišťovna Orne jednu žádost a dvě memoranda, v nichž se požadovalo, aby státu bylo uloženo refundovat jí všechny platby již vyplacené a jež mají být v budoucnu vyplaceny panu Richardovi v důsledku jeho infekce virem HIV. Současně byly požadovány zákonné úroky.
20. Po uskutečněním řízení dne 5. července 1994 rozhodl odvolací správní soud dne 19. července 1994, že v souladu s výše uvedenou judikaturou Státní rady (viz výše uvedený odstavec 18) je třeba shledat stát odpovědným za infikování stěžovatele. Byla stanovena částka náhrady škody, kterou je třeba uhradit stěžovateli, ve výši 2 000 000 francouzských franků. Od této částky bylo odečteno 1 743 000 francouzských franků představujících nabídku Fondu pro odškodnění a pro transfuzi pacientů a hemofilů (viz níže odstavec 31), zahrnující 500 000 francouzských franků přiznaných Správním soudem a 100 000 francouzských franků přiznaných Solidárním fondem hemofilů. Tím byla zvýšena částka náhrady škody, zakládající povinnost státu, z 500 000 francouzských franků na 757 000 francouzských franků. Na základě této částky vypočítal pak soud úroky za období od 3. ledna 1990.

(c) Před Státní radou (Conseil d'Etat)

21. Dne 21. října 1994 se stěžovatel odvolal ohledně právních otázek ke Státní radě (Conseil d'Etat), kde napadl metodu výpočtu použitou odvolacím správním soudem.
22. Dne 9. května 1995 pan Richard předložil stížnost (č. 27316/95) Evropské komisi pro lidská práva. Dne 23. ledna 1996, poté, co shledala stížnost přípustnou, Komise schválila zprávu ve smyslu článku 28 § 2 Úmluvy, v níž se konstatovalo, že mezi stranami došlo ke smírnému urovnání (viz níže odstavec 39).
23. Dne 19. června 1995 Výbor pro přípustnost prohlásil stěžovatelovu stížnost za přípustnou. Stěžovatel byl pak následně informován, že jeho stížnost byla postoupena předsedovi Justičního oddělení Státní rady (Conseil d'Etat), aby ji posoudil.
24. Fond pro odškodnění a pro transfuzi pacientů a hemofilů a ministr zdravotnictví uplatnili své připomínky dne 17. října 1995 a 14. února 1996.
25. Mezitím, dne 30. listopadu 1995, pan Richard napsal dopis předsedovi páté sekce Justičního oddělení Státní rady (Conseil d'Etat), které případ posuzovalo, v němž upozornil na délku a průtahy řízení, jakož i na naléhavost případu, danou jeho zdravotním stavem. Na svůj dopis neobdržel žádnou odpověď.
26. Dne 2. října 1996 předložil stěžovatel Komisi další stížnost (č. 33441/96), která byla zaregistrována dne 14. října 1996, v níž si stěžoval na to, že řízení před Státní radou (Conseil d'Etat) stále ještě probíhá.

27. Dne 21. února 1997 Státní rada (Conseil d'Etat) vynesla rozsudek, jímž zrušila rozsudek odvolacího správního soudu ze dne 19. července 1994 s odůvodněním, že v rozporu s relevantní judikaturou Státní rady (viz níže odstavec 36) odečetl od částky, kterou stát měl zaplatit panu Richardovi, nabídku kompenzace v případech diagnózy AIDS, učiněnou Fondem pro odškodnění a pro transfuzi pacientů a hemofilů. Státní rada (Conseil d'Etat) vrátila případ Odvolacímu správnímu soudu v Paříži, aniž by aplikovala článek 11 zákona č. 87-1127 ze dne 31. prosince 1987, což by bylo umožnilo rozhodnout co do meritů věci bez jejího vrácení odvolacímu správnímu soudu.

(d) Před Odvolacím správním soudem v Paříži

28. Případ byl vrácen dne 13. března 1997.

29. Dopisem ze dne 20. března 1997 starší tajemník Odvolacího správního soudu v Paříži informoval stěžovatele, že jeho případ byl tomuto soudu postoupen Státní radou (Conseil d'Etat), a vyzval jej, aby předložil své námitky. Námitky stěžovatele byly zaregistrovány v kanceláři soudu dne 28. března 1997.

30. Stížnost postoupená Fondu pro odškodnění

31. V samostatném řízení zaslal stěžovatel žádost též Fondu pro odškodnění a pro transfuzi pacientů a hemofilů, vytvořenému zákonem ze dne 31. prosince 1991 (viz níže odstavec 34).

32. Svým rozhodnutím ze dne 24. července 1992 mu Fond přiznal náhradu škody ve výši 1 743 000 francouzských franků, z níž částka 1 307 250 francouzských franků byla splatná ve třech stejných ročních splátkách a částka 435 750 francouzských franků byla splatná po stanovení diagnózy AIDS. Od této nabídky Fond odečetl částku 100 000 francouzských franků vyplacených Fondem solidarity hemofilů a částku 500 000 francouzských franků přiznaných Správním soudem v Paříži.

33. Dne 7. srpna 1992 vyplatil Fond pro odškodnění panu Richardovi částku 235 750 francouzských franků jako první roční splátku.

34. Po několika rozsudcích ze dne 27. listopadu 1992, kdy Odvolací správní soud v Paříži rozhodl, že náhrada škody nemá být vyplacena ve splátkách, obdržel stěžovatel dne 11. února 1993 první Část náhrady škody ve výši 471 500 francouzských franků.

35. Mechanismus odškodnění

36. Legislativa

37. Zákon ze dne 31. prosince 1991 upravující různá sociálně právní ustanovení vytvořil zvláštní mechanismus náhrady škody hemofilům a pacientům, jimž byla poskytnuta transfuze a kteří byli infikováni po obdržení injekce s krevními produkty.

Článek 47 stanoví:

„I. Osoby poškozené infekcí způsobenou virem HIV v důsledku transfuze krevních produktů nebo injekce krevních derivátů provedených na území Francouzské republiky budou odškodněny níže uvedeným způsobem.

II ...

III. Úplná náhrada škody definované v odstavci I bude poskytnuta Fondem odškodnění, který má právní subjektivitu a předsedá mu aktivní nebo emeritní předseda senátu nebo soudce Kasačního soudu a jež je řízen výborem pro odškodnění.

...

1. Ve svých žádostech o náhradu škody musí poškozené osoby nebo jejich právní nástupci předložit důkaz, že byly infikovány virem HIV, a důkaz o transfuzi krevních produktů nebo o

injekci krevních derivátů.

...

Poškozené osoby nebo jejich právní nástupci sdělí Fondu veškeré informace, jež mají k dispozici.

Ve lhůtě tří měsíců od obdržení žaloby, která může být prodloužena na žádost poškozené osoby nebo jejích právních nástupců. Fond posoudí, zda byly splněny podmínky pro vyplacení náhrady škody. Fond prozkoumá okolnosti, za nichž poškozená osoba byla infikována, a provede nezbytná šetření, jimž nelze oponovat z důvodu profesionálního tajemství.

...

1. Fond předloží každé poškozené osobě uvedené v odstavci I nabídku kompenzace ve lhůtě stanovené zvláštní dekretem, která však nesmí překročit šest měsíců ode dne, kdy Fond obdrží veškeré důkazy o způsobené škodě.
2. Poškozená osoba bude informovat Fond o eventuálním současně probíhajícím soudním řízení. Bylo-li již soudní řízení zahájeno, poškozená osoba vyrozumí soud o své žádosti předložené Fondu.

VII. ...

VIII. Poškozená osoba nemůže vést právní postih proti Fondu odškodnění, pokud její žádost o odškodnění nebyla zamítnuta, pokud jí byla učiněna nabídka ve lhůtě stanovené v prvním pododstavci odstavce V a pokud odmítla nabídku, jež jí byla učiněna. K řízení o žalobě proti Fondu je příslušný Odvolací soud v Paříži.

1. V limitu nepřekračujícím vyplacenou náhradu přejdou na Fond práva poškozené osoby proti osobě odpovědné za škodu a proti osobám povinným z jakéhokoli důvodu k úplné nebo k částečné náhradě této škody, a to v mezích odpovědnosti těchto osob. Fond však může zahájit řízení na základě této subrogace pouze v případě, že ke škodě došlo v důsledku nedbalosti.

Fond může vstupovat do řízení před trestními soudy, třeba poprvé i v odvolacím řízení, jestliže poškozená osoba žalovala o náhradu škody jako civilní strana v řízení probíhajícím proti osobě nebo osobám odpovědným za škodu definovanou v odstavci I. V takových případech bude mít Fond plnoprávné postavení strany řízení a bude mít právo použít všechny dostupné právní prostředky.

Jestliže okolnosti, za nichž byla škoda způsobena, zavdaly podnět k trestnímu řízení, pak civilní soud není povinen odročit řízení do okamžiku, kdy bude vyneseno konečné rozhodnutí trestního soudu.

1. Není-li stanoveno jinak, pak ustanovení upravující aplikaci tohoto oddílu budou předmětem zvláštního dekretu Státní rady (Conseil d'Etat).
2. ...

XII. Financování Fondu odškodnění bude upraveno zvláštním zákonem.

XIII. ...

XIV. ...“

1. Judikatura
2. Ve svých třech rozsudcích ze dne 9. dubna 1993 Justiční shromáždění Státní rady (Conseil d'Etat) rozhodlo, že stát je plně odpovědný vůči osobám infikovaným virem HIV v důsledku

transfuze neohříváných krevních produktů v období od 22. listopadu 1984 do 20. října 1985 (viz výše odstavec 18).

3. V sérii principiálních rozsudků ze dne 24. března 1995 Státní rada (Conseil d'Etat) rozhodla, že při úhradě částky nabídnuté Fondem odškodnění pacientům, jimž byla poskytnuta transfuze, a hemofilům v případech diagnózy AIDS existuje „latentní možnost vzniku nemoci“ a že tudíž Odvolací správní soud v Paříži „se dopustil právního omylu tím, že ji odečetl od částek, k jejichž úhradě pro stejnou škodu odsoudil stát.“

III. Platné procesní právo

1. Předpisy aplikovatelné v rozhodné době
2. V rozhodné době obsahoval zákon o správních soudech a o odvolacím správním soudu, inter alia, tato ustanovení:

Článek R. 102

„Kromě případů veřejných prací nelze před správním soudem zahájit řízení jinak než ve formě odvolání proti rozhodnutí; takovéto odvolání je třeba podat ve lhůtě dvou měsíců ode dne, kdy bylo toto rozhodnutí sděleno nebo publikováno.

V případech, kdy nebylo rozhodnutí vydáno příslušným orgánem do čtyř měsíců, má se za to, že jeho rozhodnutí bylo negativní.

...“

Článek R. 129

„Předseda správního soudu nebo odvolacího správního soudu nebo soudce jimi delegovaný může v případech, kdy nelze existenci vážně popřít, přiznat zálohu věřiteli, který podal žalobu v meritu věci u příslušného soudu. Uvedený soudce může, a to i z vlastního podnětu, podmínit výplatu zálohy složením jistoty,“

Článek R. 142

„Jakmile byla žádost o zahájení řízení zaregistrována v kanceláři soudu, předseda soudu nebo, v Paříži, předseda oddělení, jemuž byla žádost postoupena, jmenuje zpravodaje.

Pod dohledem předsedy soudu nebo oddělení, jemuž byla žádost přidělena, zpravodaj stanoví s ohledem na okolnosti případu, a je-li to nezbytné, lhůtu, v níž jsou strany povinny předložit další návrhy, připomínky, prohlášení, obhajoby či repliky. Může rovněž vyzvat strany, aby předložily důkazy nebo listiny důležité pro rozhodnutí sporu, které se přiloží ke spisu, aby mohly být přístupné všem stranám.“

Článek R. 150

„Jestliž jedna ze stran nebo správní orgán byly požádány předložit své vyjádření a neučinily tak ve lhůtě stanovené články R. 142 a R. 147 tohoto zákona, předseda soudu nebo oddělení vystaví formální výzvu, aby tak učinily.

V případě vyšší moci může být lhůta prodloužena.

Jestliže se formální výzva mine účinkem nebo jestliže nebyla dodržena ani prodloužená lhůta, soud vynese rozsudek.“

Článek R. 151

„Jestliže se formální výzva týká orgánu státní správy, zašle se orgánu, který je příslušný k zastupování státu; v ostatních případech bude zaslána straně nebo jejímu zástupci, byl-li ustanoven.“

Článek R. 182

„Člen správního soudu nebo odvolacího správního soudu může být určen příslušným soudem nebo předsedou, aby provedl vyšetřovací úkony odlišné od úkonů uvedených v odstavcích 1 - 4 této hlavy.“

1. Současné právní předpisy
2. Dekret č. 93-906 ze dne 12. července 1993 platí pro všechna řízení, jež byla v běhu ke dni jeho publikace. Upravuje způsob aplikace článku 47 zákona ze dne 31. prosince 1991 (viz výše odstavec 34):

„ODDÍL II

Ustanovení vztahující se k žalobám na určení odpovědnosti proti osobám odpovědným za škodu definovanou v pododstavci 1 článku 47 výše uvedeného zákona ze dne 31. prosince 1991

Článek 15

S cílem provést úkony v rámci subrogace upravené v odstavci IX článku 47 výše uvedeného zákona ze dne 31. prosince 1991 může Fond vstoupit do řízení probíhajícího před jakýmkoli správním nebo obecným soudem, a to i v odvolacím stadiu. V takových případech bude pokládán za plnoprávnou stranu s možností využít všech právních prostředků.

Článek 16

Kanceláře správních a obecných soudů zašlou Fondu doporučeně a doručenkou kopii listin o řízení, jež před nimi probíhá o původních nebo dodatečných žalobách na náhradu škody definované v odstavci 1 článku 47 výše uvedeného zákona ze dne 31. prosince 1991.

Článek 17

Ve lhůtě jednoho měsíce od obdržení dopisu uvedeného v článku 16 Fond informuje předsedu příslušného soudu obyčejným dopisem o tom, zda obdržel žádost o náhradu škody ve stejném případě, a pokud ano, v jakém stadiu se řízení nachází. Současně Fond oznámí, zda hodlá vstoupit do řízení.

Jestliže poškozená osoba přijala nabídku Fondu, pak Fond zašle předsedovi soudu kopii listin, jimiž byla učiněna a přijata nabídka. Fond podá eventuální informaci o tom, do jakého stadia postoupilo řízení před Odvolacím správním soudem v Paříži podle ustanovení Oddílu 1 tohoto dekretu, a zašle též případný rozsudek či rozsudky tohoto odvolacího soudu.

Kancelář soudu vyrozumí strany o informacích získaných od Fondu.

Článek 18

Kancelář soudu zašle Fondu kopie rozhodnutí vynesných v první instanci a případně též odvolání v řízeních, do nichž Fond nevstoupil.

Článek 19

...

Článek 20

Ustanovení článků 15 až 19 se aplikují na případy, o nichž se vede řízení ke dni vstupu tohoto dekretu v platnost...“

1. Stížnost č. 27316/95 k Evropské komisi pro lidská práva
2. Dne 9. května 1995 postoupil pan Richard stížnost ke Komisi, kde byla zaregistrována dne 15. května 1995 pod č. 27316/95; ve stížnosti napadl délku řízení o náhradu škody, přičemž se odvolal na článek 6 § 1 Úmluvy. Dne 23. ledna 1996 přijala Komise zprávu, v níž s odvoláním na článek 28 Úmluvy uvedla toto:

...“

Dne 19. července 1995 informoval právní zástupce stěžovatele Komisi, že stěžovatel je připraven přijmout částku 200 000 (dvě stě tisíc) francouzských franků jako náhradu morální škody, k níž se přičítá 23 720 francouzských franků jako náhrada nákladů a výdajů, které vynaložil v řízení před Komisí, s tím, že celková částka bude vyplacena do jednoho měsíce po přijetí zprávy Komisí. Stěžovatel rovněž požaduje zaplacení úroků v případě, že dojde při placení k prodlení. Stěžovatel zopakoval tento návrh v dopise ze dne 20. září 1995.

Dopisem ze dne 27. prosince 1995, obdrženém dne 15. ledna 1996, zástupce Vlády informoval Komisi, že Vláda je připravena souhlasit se smírným urovnáním spočívajícím na těchto návrzích.

Dne 23. ledna 1996 Komise konstatovala, že strany se dohodly na smírném urovnání spočívajícím na těchto návrzích. Současně vyslovila s ohledem na článek 28 § 1 (b) Úmluvy názor, že strany dospěly ke smírnému urovnání na základě dodržování lidských práv, jak jsou stanovena Úmluvou. ...“

Text prohlášení stěžovatele, že akceptuje smírné urovnání, který nese jeho podpis, zní následovně:

„Uznávám, že vyplacení těchto částek zakládá úplnou a konečnou náhradu veškeré škody uvedené v mé žádosti a pokrývá rovněž všechny advokátní poplatky a další náklady, jež jsem v tomto případě vynaložil.

Současně souhlasím s tím, že nebudu v tomto řízení pokračovat, a vzdávám se všech práv na zahájení dalších řízení v této věci proti francouzskému státu před francouzskými či mezinárodními soudy. „

ŘÍZENÍ PŘED KOMISÍ

40. Pan Richard se obrátil na Komisi dne 2. října 1996. Ve své stížnosti uvedl, že délka řízení přesáhla přiměřenou lhůtu vyžadovanou článkem 6 § 1 Úmluvy.
41. Komise (druhá komora) prohlásila stížnost (č. 33441/96) za přípustnou dne 15. dubna 1997. Ve své zprávě ze dne 16. září 1997 (článek 31) vyjádřila Komise jednoznačný názor, že došlo k porušení článku 6 § 1 Úmluvy.

KONEČNÉ NÁVRHY PŘEDLOŽENÉ SOUDU

42. Ve své zprávě především požádala Vláda Soud. „aby uznal, že smírné urovnání sjednané s panem Richardem nutně zahrnovalo na jeho straně jednoznačné vzdání se všech dalších řízení proti státu ohledně délky řízení.“ a alternativně aby konstatoval, že nedošlo k porušení Článku 6 § 1 Úmluvy.

43. Stěžovatel požádal Soud, aby konstatoval, že došlo k porušení článku 6 § 1 Úmluvy, a aby mu přiznal spravedlivé zadostiučinění podle článku 50 Úmluvy ve výši 200 000 francouzských franků jako náhradu morální škody a 42 210 francouzských franků jako úhradu nákladů a výdajů.

PRAVNÍ ZJIŠTĚNÍ

1. Údajné porušení článku 6 § 1 Úmluvy
2. Pan Richard si stěžoval na dlouhou dobu, kterou zabralo vyřízení jeho žádosti o náhradu škody od státu. Tvrdil, že v jeho případě došlo k porušení článku 6 § 1 Úmluvy, který stanoví:

„Každý má právo na to, aby jeho záležitost byla ... v přiměřené lhůtě projednána ... soudem

45. Komise v podstatě s tímto tvrzením souhlasila.
46. Předběžná námitka Vlády
47. Stejně jako před Komisí vláda namítla, že stížnost je nepřipustná s ohledem na smírné urovnání dosažené před Komisí dne 23. ledna 1996 ohledně první stížnosti (č. 27316/95). Přitom tvrdila, že podpisem prohlášení v tom smyslu, že akceptuje smírné urovnání, se pan Richard nejen vzdal všech řízení ohledně této stížnosti, ale že se také jednoznačně vzdal práva vznést žalobu proti francouzskému státu ohledně délky probíhajícího řízení. Dále pak Vláda uvedla, že stěžovatel vyjádřil svůj úmysl jasně a bez jakýchkoli výhrad a že vlastní akceptace Vlády byla podmíněna ujištěním pana Richarda, že se vzdává všech práv na zahájení řízení spočívajících na stejném základě.
48. Pan Richard uvedl, že jeho podepsané prohlášení o akceptaci se vztahovalo ke stížnosti, kterou předložil Komisi dne 9. května 1995 (viz výše odstavec 39), a že se nevzdal práva žalovat francouzský stát ohledně délky následných řízení ani požadovat náhradu za jakoukoli budoucí, eventuální a dosud neznámou škodu, kterou by takto mohl utrpět.
49. S ohledem na speciální povahu daného případu má Soud za to, že je třeba provést důkladný rozbor s cílem určit účinek prohlášení podepsaného panem Richardem, v němž akceptoval smírné urovnání.

Shodně s Komisí Soud přikládá velkou váhu skutečnému znění uvedeného prohlášení, z něhož je jasné, že stěžovatel prohlásil, že souhlasí odstoupit od všech řízení, která zahájil před Komisí dne 9. května 1995 a že se „vzdává práva zahájit jakékoli budoucí řízení v této věci proti francouzskému státu před francouzskými či mezinárodními soudy“ (viz výše odstavec 39). Slova „v této věci“ se výslovně vztahují k nepřiměřené době uvedené v první stížnosti a tudíž k vnitrostátnímu řízení a ke stadiu, jehož bylo dosaženo v okamžiku, kdy bylo dosaženo smírného ujednání; tato slova tudíž vylučují další následné řízení, jakým je toto řízení právě probíhající před Soudem.

49. Je rovněž velmi nepravděpodobné, že by byl stěžovatel akceptoval takový návrh smírného urovnání, který by umožňoval nesankcionované prodlužování řízení. V této souvislosti Soud připomíná, že podle ustálené judikatury vzdání se práva garantovaného Úmluvou – pokud je vůbec takovéto vzdání přípustné – musí být zcela jednoznačné (viz, mimo jiné, rozsudek ve věci Pfeifer a Plankl v. Rakousko ze dne 25. února 1992, Serie A, č. 227, str. 16. § 37) a vyžaduje minimální záruky přiměřené jeho významu. Tyto požadavky nebyly v daném případě splněny.
50. Předběžná námitka musí být proto zamítnuta.
51. Podstata stížnosti
52. Lhůta, kterou je třeba vzít v úvahu
53. Vláda tvrdila, že lhůta, kterou je třeba vzít v úvahu, počala běžet 24. ledna 1996, tj. v den následující po přijetí zprávy Komise, kde se konstatuje, že bylo dosaženo smírného ujednání (viz výše odstavec 39).
54. Tento názor rovněž sdílela Komise.

55. Podle stěžovatele lhůta, kterou je třeba vzít v úvahu, počala běžet již 16. května 1995, tj. v den následující po registraci jeho první stížnosti ke Komisi, jež pak vyústila ve smírné ujednání (viz výše odstavec 39), jelikož urovnání se vztahovalo pouze k délce řízení do tohoto dne.
56. Soud připomíná, že k tomu, aby bylo možné posoudit, zda délka řízení byla rozumná, musí Komise i Soud vzít v úvahu skutečnou délku řízení až do přijetí zprávy nebo vynesení rozsudku.

Daný případ, tak jak byl předložen Soudu, se týká řízení následujícího po smírném urovnání (viz výše odstavec 39). Proto musí být výchozím bodem 24. leden 1996, tj. den následující po dni, kdy Komise přijala zprávu konstatující, že bylo dosaženo smírného ujednání.

55. Shodně s účastníky řízení Soud konstatuje, že řízení před vnitrostátními soudy dosud neskončilo, jelikož pan Richard se dne 21. října 1994 odvolal ke Státní radě (viz výše odstavec 21), která dne 21. února 1997 postoupila případ Odvolacímu správnímu soudu v Paříži, kde řízení dosud probíhá (viz výše odstavec 27).
56. Předmětné řízení tudíž k dnešnímu dni probíhá dva roky a jeden měsíc.
57. Přiměřenost délky řízení
58. Přiměřenost délky řízení je třeba posuzovat ve světle okolností případu a s přihlédnutím ke kritériím stanoveným v judikatuře Soudu, zejména ke složitosti případu a k chování stěžovatele a příslušných orgánů. Přitom je třeba vzít v úvahu, co je zde v sázce, pokud jde o osobu stěžovatele (viz rozsudek ve věci X. v. Francie ze dne 31. března 1992, Serie A, č. 234-C, str. 90, § 32, rozsudek ve věci Vallée v. Francie*) ze dne 26. dubna 1994, Serie A, č. 289-A, str. 17, § 34 a rozsudek ve věci Karakaya v. Francie ze dne 26. srpna 1994, Serie A, č. 289-B, str. 43, § 30).

(a) Složitost případu

58. Pan Richard tvrdil, že případ není vůbec složitý, jelikož kritéria pro určení odpovědnosti státu za infikování hemofilů již byla stanovena principiálními rozsudky Justičního shromáždění Státní rady (viz výše odstavce 18 a 25) a rozsudky Státní rady (Conseil d'Etat) ze dne 24. března 1995, upravujícími metodu výpočtu škody (viz výše odstavec 36).
59. Vláda se k tomuto bodu nevyjádřila, zatímco Komise v podstatě souhlasila s tvrzením stěžovatele.
60. Soud má za to, že ačkoli byl případ poněkud složitý, pak tato skutečnost sama o sobě nemůže ospravedlnit délku předmětného řízení, jelikož informace potřebné ke stanovení odpovědnosti státu byly k dispozici po dlouhou dobu (viz výše citované rozsudky ve věci X. v. Francie, ve věci Vallée v. Francie a ve věci Karakaya v. Francie, str. 91, § 36, str. 18, § 38 a str. 43, § 34).

(b) Chování stěžovatele

61. Soud konstatuje, že Vláda neměla k tomuto bodu žádné připomínky a že stěžovatel se dne 30. listopadu 1995 snažil řízení urychlit, avšak bezúspěšně (viz výše odstavec 25).

(c) Chování vnitrostátních orgánů

62. Pan Richard kritizoval délku řízení u Státní rady a tvrdil, že ta mohla ve věci rozhodnout, aniž by ji postoupila Odvolacímu správnímu soudu v Paříži – před nímž dosud nebyla rozhodnuta poté, co byl zrušen předchozí rozsudek – prostou aplikací rozsudků ze dne 24. března 1995 (viz výše odstavec 36) a doslovnou reprodukcí důvodů uvedených pod záhlavím „odečtení náhrady zaplacené za stejnou škodu“.
63. Komise v podstatě souhlasila s tvrzením stěžovatele a vyslovila názor, že v daném případě nevznikla otázka, zda došlo k nepřiměřeným průtahům na straně soudu projednávajícího daný případ, nýbrž zda tento soud jednal s „výjimečnou pečlivostí“.

64. Stejně jako Komise i Soud má za to, že předmět řízení byl pro stěžovatele životně důležitý s ohledem na jeho nemoc. Stěžovatel byl infikován v roce 1985 a v roce 1991 byl oklasifikován stupněm II na stupnici infekce (viz výše odstavec 7). Zkrátka, k danému případu bylo třeba přistupovat s výjimečnou pečlivostí bez ohledu na počet případů, které bylo třeba projednat, a to zejména proto, že se jednalo o kontraverzi, která již Vládě byla známa po několik let a jejíž závažnost jí musela být zřejmá (viz výše citované rozsudky ve věci X. v. Francie, ve věci Vallée v. Francie a ve věci Karakaya v. Francie, str. 94, § 47, str. 19, § 47 a str. 45, § 43).
65. V této souvislosti Soud konstatuje, že doba téměř jednoho roku uplynula ode dne 13. března 1997, kdy byl případ postoupen Odvolacímu soudu v Paříži, zatímco rozhodnutí Státní rady (Conseil d'Etat) ze dne 21. února 1997 bylo vyneseno dva roky a čtyři měsíce poté, co u ní bylo podáno odvolání. Navíc se ukazuje, že ode dne 28. března 1997, kdy stěžovatel předložil své připomínky Odvolacímu správnímu soudu v Paříži, nebyly v řízení provedeny žádné úkony.
66. Soud rovněž konstatuje, že řízení již probíhalo šest let a jeden měsíc do dne, kdy Komise přijala svou zprávu, kde se konstatuje, že bylo dosaženo smírného urovnání, a že řízení před Odvolacím správním soudem v Paříži dosud nebylo ukončeno.

(d) Závěr

67. S přihlédnutím ke všem okolnostem případu a zejména k situaci stěžovatele Soud nemůže pokládat dobu, která v daném případě uplynula, za „přiměřenou“.
68. Proto v daném případě došlo k porušení článku 6 § 1.
69. Aplikace článku 50 Úmluvy
70. Článek 50 Úmluvy stanoví:

„Jestliže Soud zjistí, že rozhodnutí nebo opatření soudního nebo každého jiného orgánu Vysoké smluvní strany je zcela nebo částečně v rozporu se závazky vyplývajícími z této Úmluvy, a jestliže vnitrostátní právo této strany umožňuje jen částečné odstranění důsledků takového rozhodnutí nebo opatření, rozhodnutí Soudu přiznává v případě potřeby poškozené straně spravedlivé zadostiučinění.“

1. Morální škoda
2. Pan Richard požadoval 200 000 francouzských franků jako náhradu morální škody.
3. Vláda se k této otázce nevyjádřila. Delegát Komise tento požadavek podpořil.
4. Soud má za to, že stěžovatel nepochybně utrpěl morální škodu. S přihlédnutím k různým relevantním faktorům Soud přiznává stěžovateli, po úvaze vycházející z principu spravedlnosti a v souladu s článkem 50, částku 200 000 francouzských franků.
5. Náklady a výdaje
6. Stěžovatel rovněž požadoval 42 210 francouzských franků jako náhradu nákladů a výdajů, jež vynaložil v řízení před orgány Komise.
7. Vláda se k této otázce nevyjádřila. Delegát Komise shledal požadavek stěžovatele oprávněným.
8. Soud shledal požadavek stěžovatele rozumným a plně jej akceptoval.
9. Úroky z prodlení
10. Vzhledem k informacím, jež má Soud k dispozici, sazba zákonných úroků aplikovatelná ve Francii ke dni vnesení tohoto rozsudku činí 3,36 % ročně.

Z TĚCHTO DŮVODU SOUD JEDNOMYSLNĚ

1. Zamítá předběžné námitky Vlády;
2. Rozhoduje, že došlo k porušení Článku 6 § 1 Úmluvy;
3. Rozhoduje,

(a) že žalovaný stát je povinen zaplatit stěžovateli během tří měsíců 200 000 (dvě stě tisíc) francouzských franků jako náhradu škody a 42 210 (čtyřicet dva tisíce dvě stě deset) francouzských

franků jako úhradu nákladů a výdajů;

(b) že úroky o roční sazbě 3,36 % z těchto částek jsou splatné po uplynutí výše uvedené tříměsíční lhůty až do konečného vyrovnání.

Vyhotoveno v anglickém a francouzském jazyce a vyhlášeno na veřejném zasedání v Paláci lidských práv ve Strasbourgu dne 22. dubna 1998.

Herbert PETZOLD

tajemník

Thór VILHJÁLMSSON

Předseda

*) Viz Výběr z rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ve Strasbourgu - přílohový sešit III/95, Rozsudek Evropského soudu o stížnosti č. 22121/93, str. 39.